

Zámek Uherčice

Kraj: Jihomoravský

Okres: Znojmo

GPS souřadnice: 48.914673N, 15.633688E

Adresa URL: www.zamek-uhercice.cz

Zámek Uherčice se nachází v západní řídce osídlené části obce Uherčice v okrese Znojmo. Již dříve památkově chráněný areál byl díky své velké hodnotě prohlášen v roce 2001 národní kulturní památkou.

O nejstarších dějinách obce a době, kdy na Uherčicích vznikla tvrz, dodnes nic přesnějšího nevíme. Prvním písemným záznamem, který se nám dochoval, je darovací listina z roku 1310 (královnou Eliškou ratifikovaná r. 1312), již donátorka Isolda, manželka Matěje z Fulštejna, věnovala zboží v Uherčicích a jiných okolních vesnicích klášteru cisterciáků v Oslavanech.

Z pozdějších archívních materiálů je zřejmé, že vesnice zpusťla, pravděpodobně v první polovině 15. století poznamenané husitskými nepokoji.

Na přelomu 15. a 16. století je ves znovu postupně osazována a vzniká zde i nové sídlo Krajířů, menší pozdně gotická tvrz. Roku 1548 Jan Krajíř, Jindřichův syn, vkládá do zemských desek své manželce Anně z Huburgu věno, přičemž v tomto zápisu je poprvé jednoznačně uvedeno označení tvrz a ves "Nové Uherčice".

Zřetelnější je dnes další stavební fáze, kterou lze vymezit letopočty 1552–1564 a jež byla započata Janovým bratrem Václavem. Jednalo se o renesanční přestavbu v palácovém stylu, inspirovanou severoitalskou architekturou. Dodnes jeho působení na Uherčicích připomíná kamenná deska nad portálem tzv. starého zámku s aliančními erby Václava Krajíře a Johany z Donína a letopočtem 1554. Za Streinů ze Švarcenavy, zejména v poslední čtvrtině 16. století, nastává na Uherčicích období nejdynamičtějšího stavebního rozmachu. Tehdy se Uherčice rozrůstají v reprezentativní renesanční sídlo. Nejvýznamnějším a neúspěšnějším členem rodu byl v té době bezpochyby Reichart. Vzdělával se na univerzitách ve Štrasburku a Padově, byl členem dvorské rady a za vlády Maxmiliána II. dokonce prezidentem dvorské komory. K této fázi vývoje náleží stavební dispozice, prakticky dochovaná dodnes, která velmi důsledně oddělovala funkční určení jednotlivých částí (súkromé, společenské, hospodářské).

Po Bílé hoře začali jako nekatolíci svůj majetek rozprodávat. Roku 1628 Hanuš Jiří Strein prodal celé panství Jakubu Berchtoldovi. Ačkoli Uherčice nebyly rodovým sídlem Berchtoldů, těšily se zejména u Františka Benedikta, syna Jakuba, velké oblibě. Byl velkým milovníkem umění i štědrým mecenášem. Především jeho zásluhou v 60. letech 17. století vstoupilo do zámku baroko. Dva roky po smrti Františka Benedikta jeho pět dcer – dědiček panství prodává.

Roku 1692 se tak novým majitelem Uherčic stal Donát Heissler z Heitersheimu, svobodný pán, císařský generál a c.k. polní maršál zastávající funkci generálního válečného komisaře. Prudký společenský vzestup a s ním spojené nároky na reprezentaci si žádaly kvalitní výběr umělců pro úpravy a výzdobu uherčického zámku. Jeho zásluhou se pak podepsalo baroko na Uherčicích ve své vrcholné podobě. Podle účtů z 90. let 17. století byl jako architekt a první stavitel v této fázi zjištěn

Francesco Martinelli, proslulý vídeňský stavební mistr. Na Martinelliho projektu se pak do jisté míry podílel Giovanni Battista Bussi. V roce 1696 Donát podlehl válečnému zranění a po jeho smrti panství získal jeho syn. Také kariéra Františka Josefa Heisslera byla v pozdějších letech velmi úspěšná. Uherčice a Písečné však prodal již v r. 1731 a jako poslední svého rodu zemřel r. 1753. Uherčice v té době získaly ojedinělost mezi moravskými sídly svou interiérovou výzdobou, na níž byly práce zahájeny ještě za Donátova života a v nichž pak po několikaleté pauze pokračoval František Josef. Na štukové výzdobě čtverných salonů, komorního divadla i zámecké kaple se mezi jinými podílel zejména věhlasný mistr Baldassare Fontana.

Roku 1768 odkoupil uherčické panství příslušník starobylého italského rodu Tomáš Vinciguerra hrabě Collalto et San Salvatore. Po vrcholně renesanční přestavbě již zámecký komplex nedoznal podstatných architektonických proměn. Zatímco barokní epocha velmi hodnotně obohatila interiéry štukovou i malířskou výzdobou, v pozdějším období k výrazným zásahům nedošlo. Do dané barokní podoby Collaltové významněji zasáhli pouze interiérovými úpravami. Ty spočívaly především v nové klasicistní výmalbě čtverných místností. Jejich zásluhou byl také mimo jiné v roce 1802 zbudován v severním křídle honosný, prostorově impozantní a malířsky kvalitně dekorovaný banketní sál (přestavbou starého vězení a příruční sýpky). Collaltové si svůj rodový majetek na Moravě podrželi až do konce 2. světové války.

Zámek Uherčice v držení státu a vinou následně nastoleného totalitního režimu KSČ zcela zchátral. Správcem areálu se staly nejprve Československé státní statky, krátce fungoval jako ženský nápravný tábor a v 50. a 60. letech 20. století sloužil znojemské pohraniční stráž. Od roku 1979 spravovali zdevastovaný areál památkáři, od roku 1987 Jihomoravské muzeum ve Znojmě. V roce 1995 převzal správu Národní památkový ústav, který jej v roce 1996 zpřístupnil veřejnosti a zároveň zahájil postupnou rekonstrukci.

Jihovýchodně od zámku se rozprostírá francouzský park (v 19. století upraven přírodně krajinářsky) a severně od areálu anglický park, kde se nacházely romantizující stavby. Z nich se dochoval obelisk a umělá zřícenina.

Prohlídkové okruhy

Od baroka ke klasicismu (základní okruh)

Zámecké sklepy – Mimořádná prohlídková trasa představuje zámecké sklepy zejména v souvislosti s pravidelným monitoringem výskytu chráněných a ohrožených druhů netopýrů a odborným výkladem.

Informace o návštěvní době [zde](#).

Ceny vstupného [zde](#).

Zdroj textu: www.npu.cz – Národní památkový ústav

